

Investeeringimise ABC

Erko Rebane
LHV finantsportaali sisujuht

““When I was 5 years old, my mother always told me that happiness was the key to life. When I went to school, they asked me what I wanted to be when I grew up. I wrote down ‘happy’. They told me I didn’t understand the assignment, and I told them they didn’t understand life.”

John Lennon

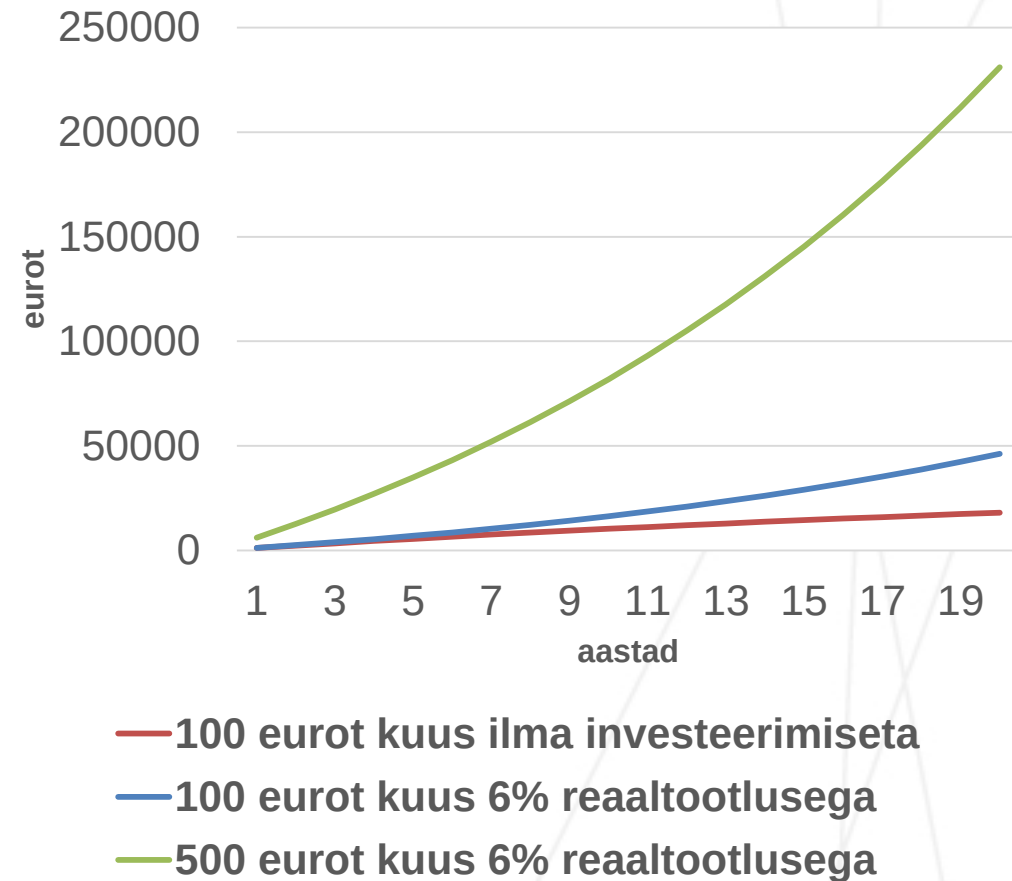
Investeermise kontseptsioon

- Investeeri **enda oskuste arendamisse**, et kasvatada sissetulekut
- **Säästa** sellest võimalikult suurt osa
- Pane **säästud tööle** – investeeringud võivad lõpuks kasvatada kapitali mahus, mida sa tööpõllul rabades ei pruugi kunagi saavutada
- Ole **järjepidev**

Investeermise kontseptsioon

- Kui paned iga kuu kõrvale 100 eurot ja nii 20a järjest = 24 000 eurot (arvestades 3% inflatsiooni, siis tegelikult 18000 eurot)
- Kui paned iga kuu kõrvale 100 eurot ja nii 20a järjest ning investeerid 6% reaaltootlusega (inflatsiooniga korrigeeritud) = 44000 eurot
- Kui paned iga kuu kõrvale 500 eurot ja nii 20a järjest ning investeerid 6% reaaltootlusega = 230000 eurot (ilma investeerimiseta 120000)

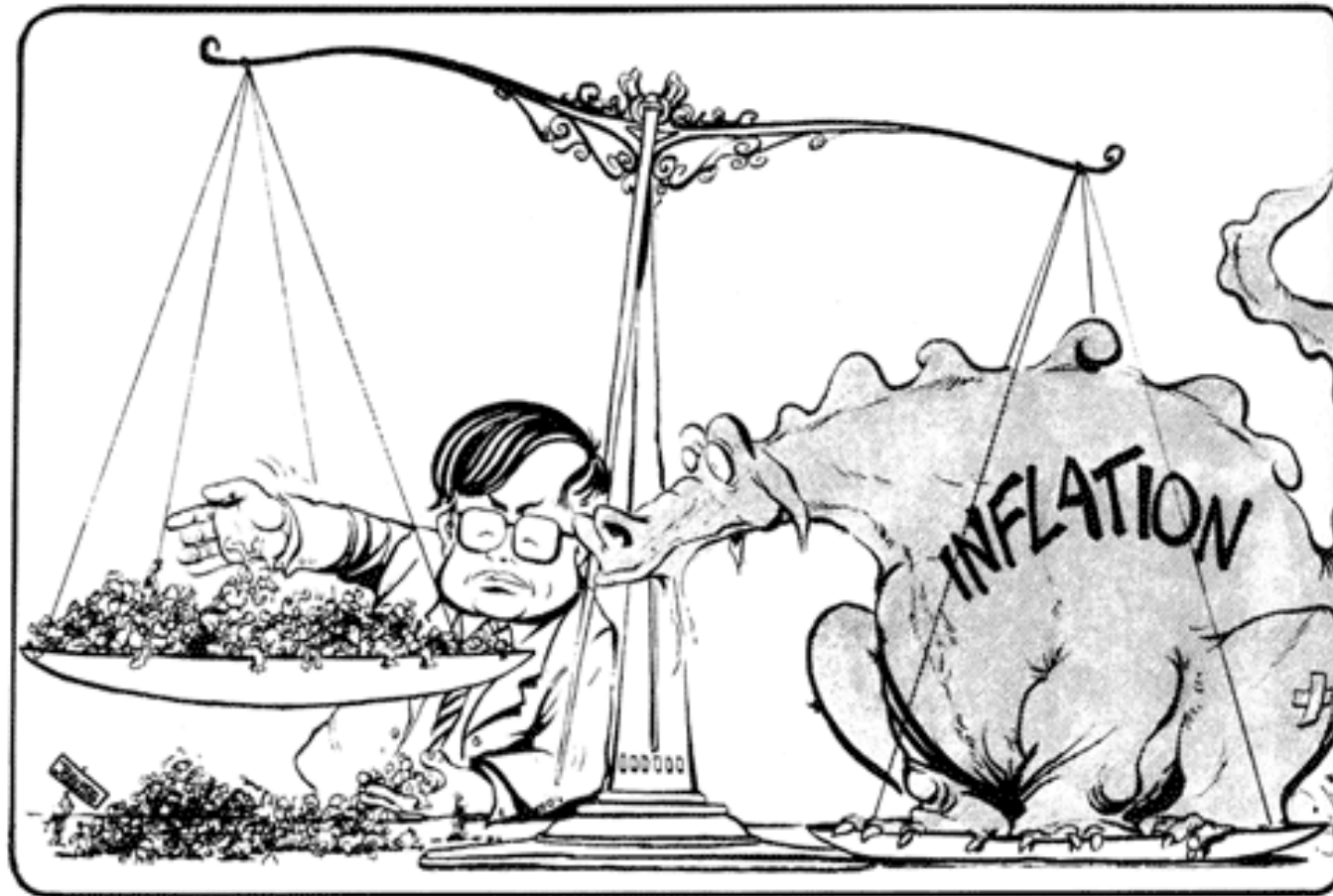

Eesmärgid paika

- Raha kogumine suurema ostu tegemiseks
- Õpingute finantseerimine
- Laste tuleviku kindlustamine
- Pensionipõlve kindlustamine
- Finantspuhvri loomine
- Kapitali säilitamine

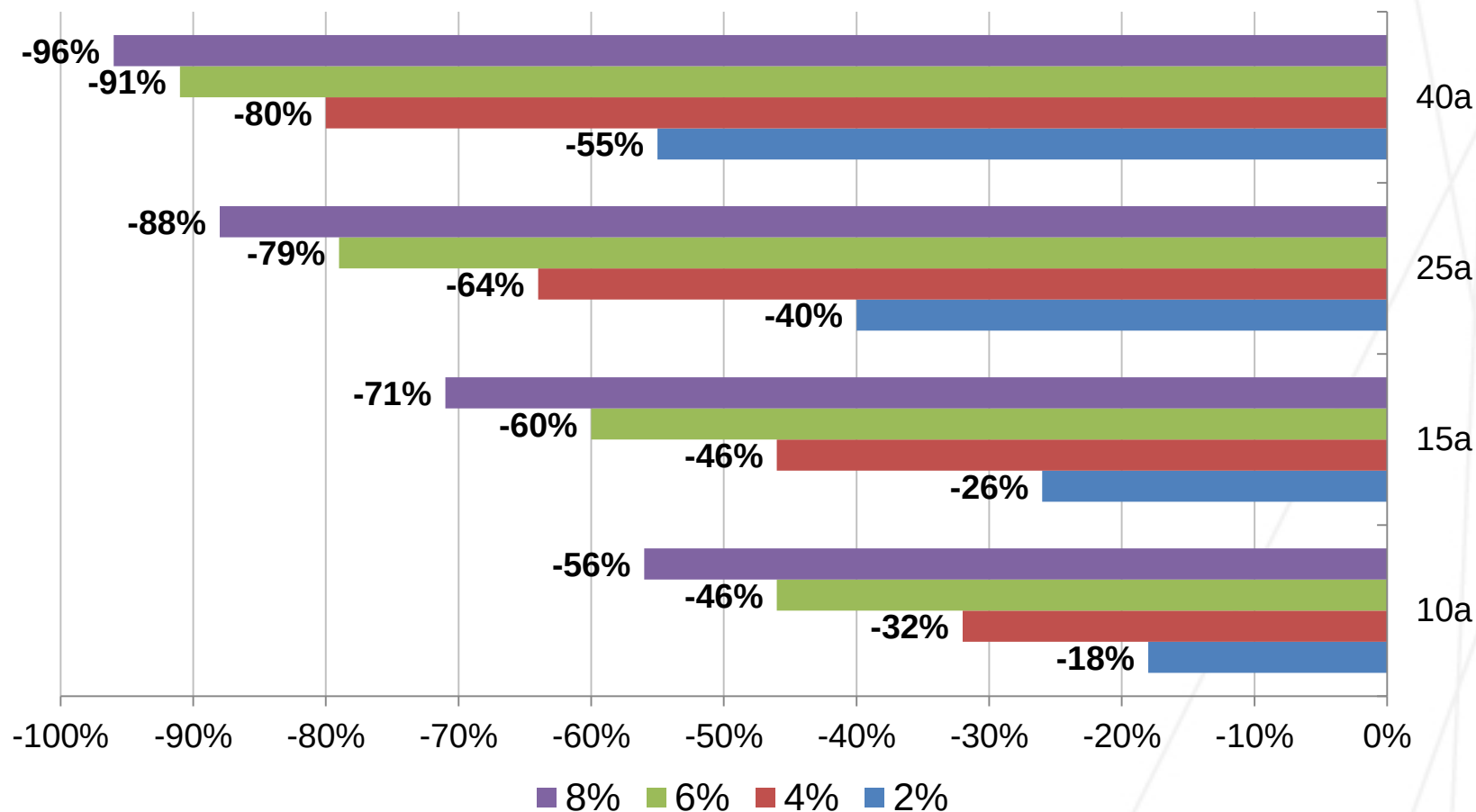

Säästja suurim vaenlane

Inflatsiooni söövitav mõju raha väärtusele

Raha väärtuse kadu erineva pikkusega perioodidel, kui inflatsioon oleks 2%, 4%, 6% või 8% aastas

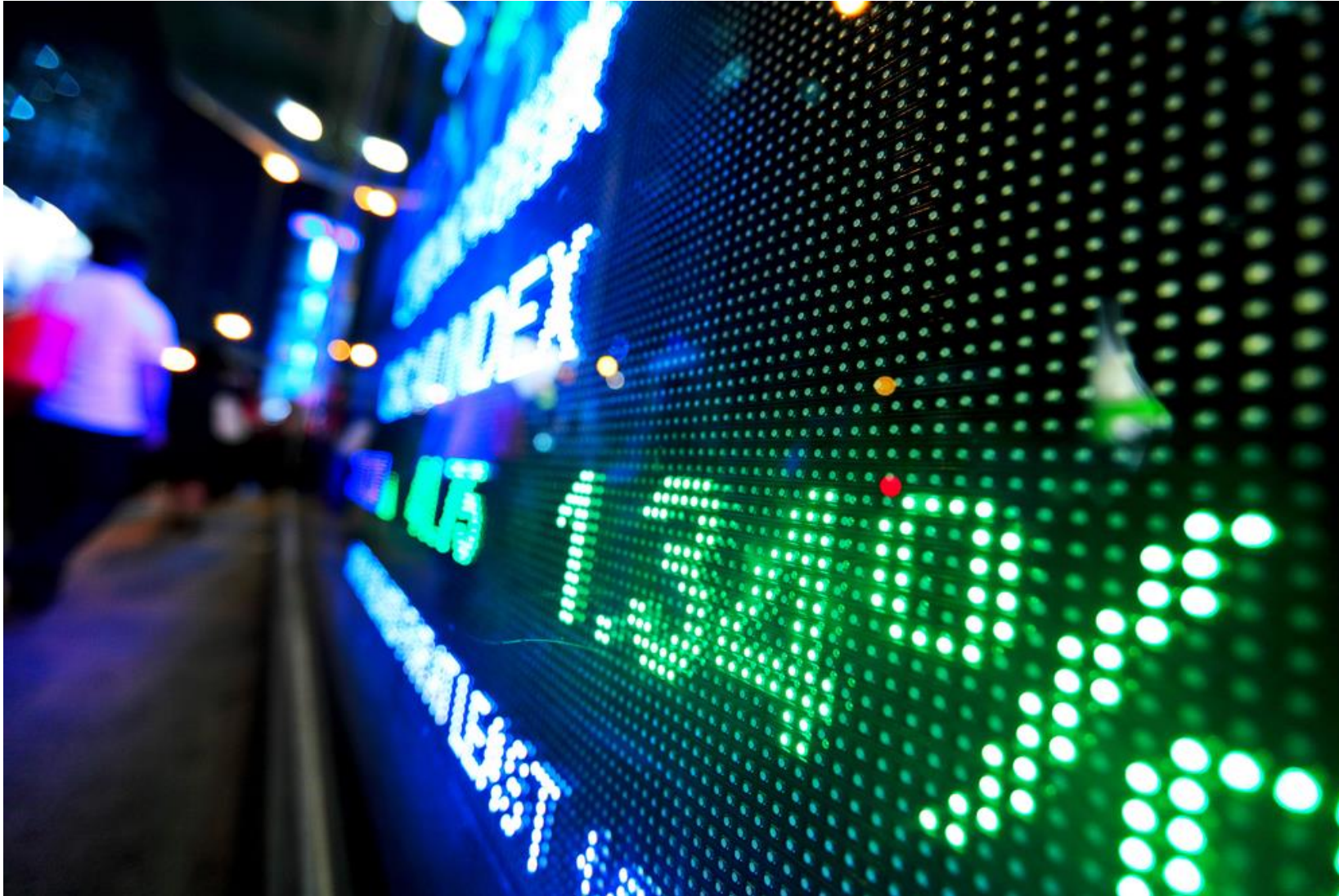

Investeeringimise abivahendid

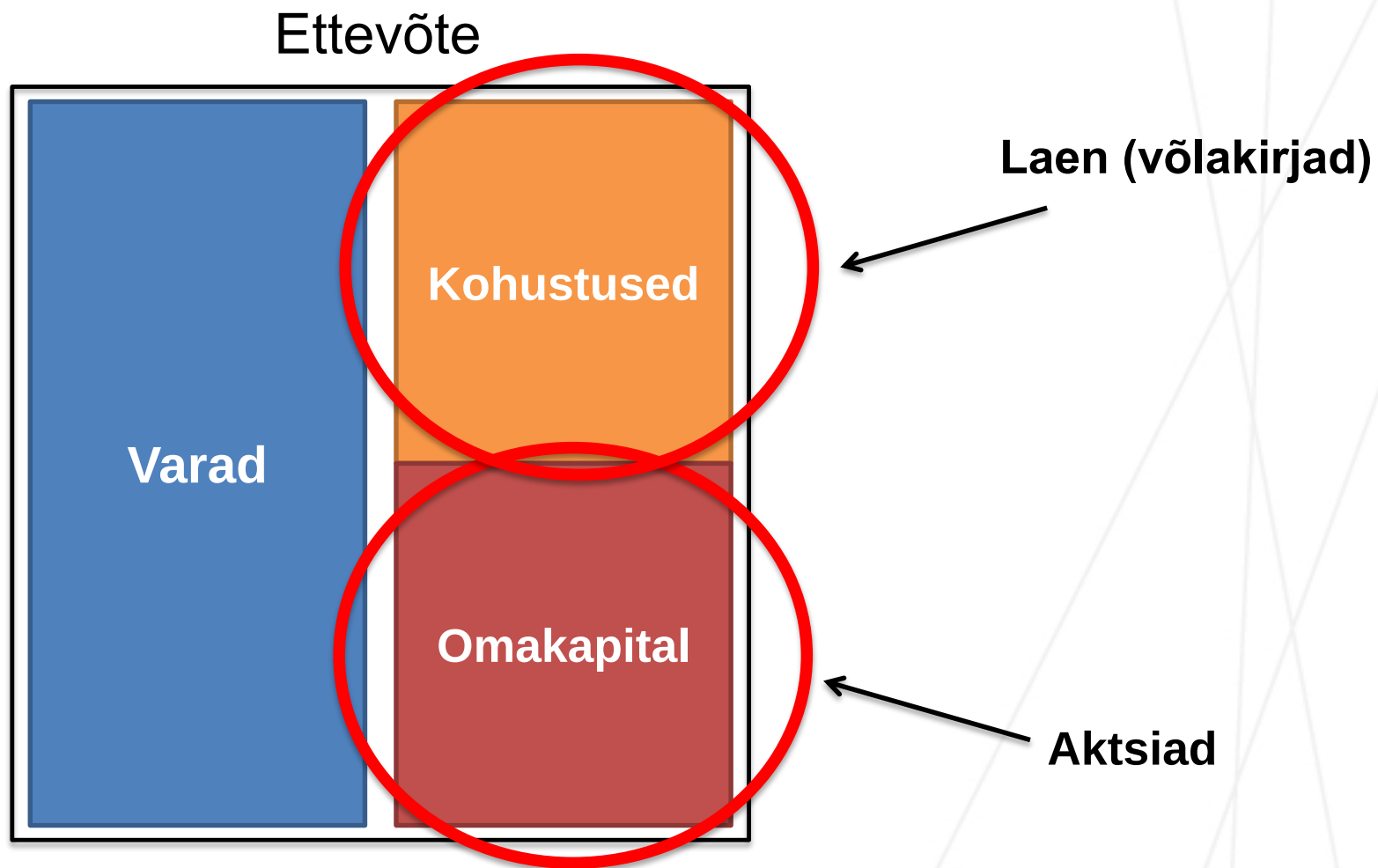
- Hoius
- Aktsiad
- Fondid
- Võlakirjad
- Toorained (nafta, nisu, kohvi,...)
- Väärismetallid (kuld, plaatina, hõbe,...)
- Kinnisvara (REIT)
- Ühisrahastus
- Muu (vein, kunst, autod, margid, mündid)

Aktsia

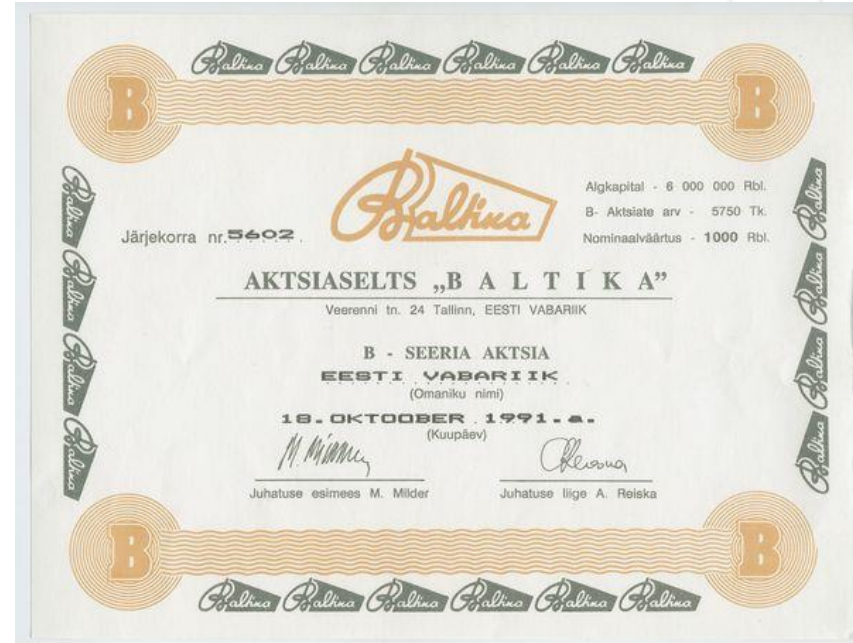
Investeeringine ettevõtte

Mis on aktsia?

- Aktsia esindab omandiõigust
- Annab õiguse ettevõtte jaotatavale kasumile
- Annab hääleõiguse aktsionäride koosolekul
- Annab ettevõtte likvideerimisel õiguse varaosale, kuid alles pärast seda, kui laenuandjatele on võlg tasutud.

Avaliku ettevõtte aktsiaid kaubeldaks börsil, kus hinna määrab nõudluse ja pakkumise vahekord.

Osalusega investeeringute võlu

Kuna osalusega investeeringu puhul omatakse tükki varast, mille väärtus võib ajas muutuda, saavad investori finantseesmärgid seetõttu olla kõrged.

Selleks, et mõne ettevõtte kasvust kasu lõigata, ei pea olema firma asutaja, juht, tööline. Selleks peab olema omanik – staatus, mille annab sulle kasvõi üks aktsia.

Mis liigutab aktsiat?

Ettevõtte eesmärgiks on maksimeerida oma kasumit (uued tooted ja teenused, uutele turgudele laienemine, innovatsioon, efektiivsuse parandamine, konkurentide hoidmine selja taga /nende ülevõtmine). Mida edukam on ettevõtte nendes protsessides, seda atraktiivsem on aktsia investorite jaoks.

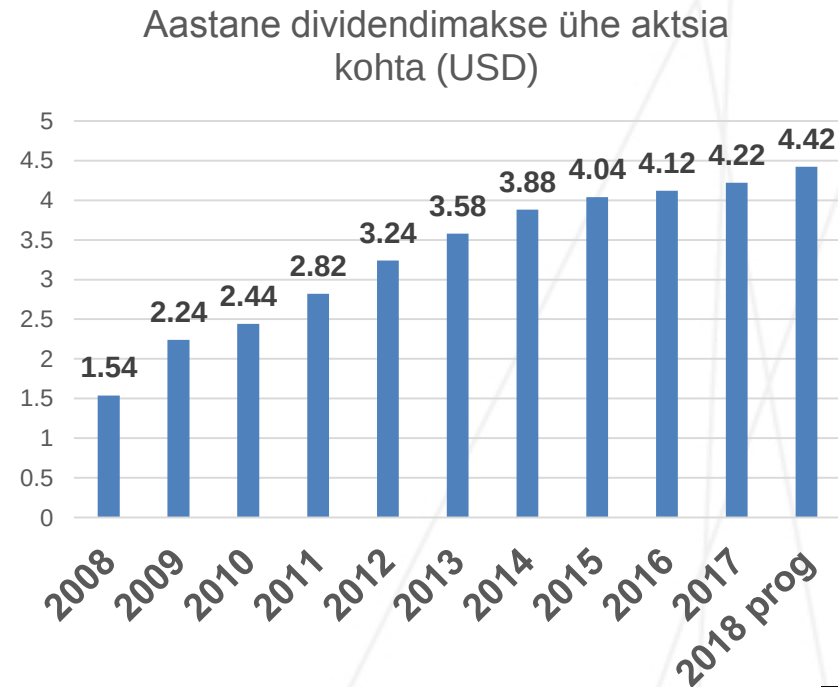
Alphabet (valge) ja Altaba (endine Yahoo!, oranž) aktsiate tootlused (%) alates 2004.a aug

Investori jõukus kasvab kahel viisil

Kapitalitulu (aktsia hinna muutus) + Dividenditulu (investoritele jagatud kasum)

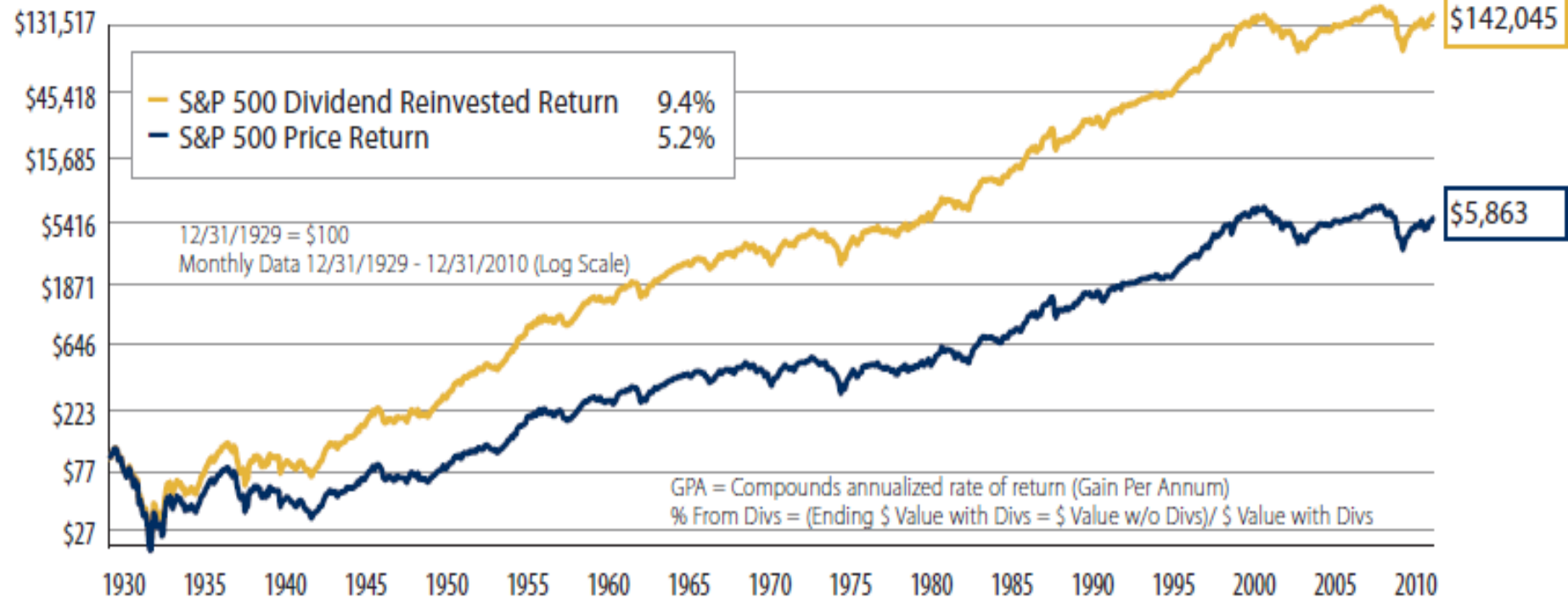
Tubakatootja Philip Morris International (PM)

Dividend on olulised, sest...

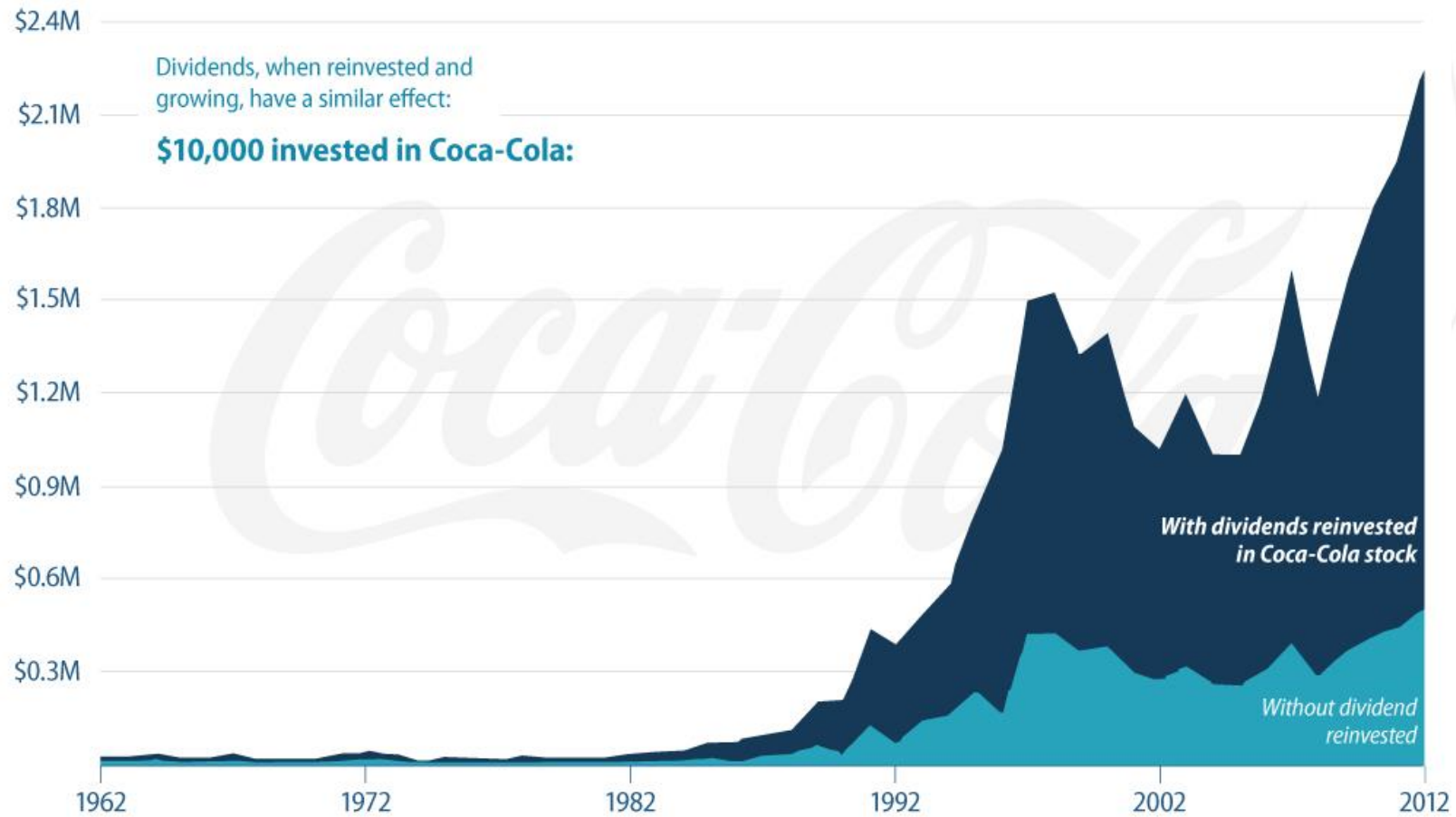
EXHIBIT 2: S&P 500 Dividend Reinvested Total Return vs. Price Return

December 31, 1929 – December 31, 2010

Source: Ned Davis Research.

Dividend on olulised, sest...

Kuidas leida investeerimiseks ettevõtteid?

- Loe, loe, loe (finantsmeedia, raamatud)
- Isiklikud kogemused
- Analüütikute soovitusel

McDonald'si strateegilised muutused aitasid leida kriisijärgselt uut kasvu kahel korral

- Restoranide uus disain, täienenud menüü...vahest panid Sinagi tähele?
- Kasv seiskus uuesti 2013-2015, korrastati menüüd, tehnoloogiline innovatsioon

Kuidas üks investor „Näljamängud“ triloogiast kasu lõikas

Lions Gate ostis Näljamängude linastamise õigused 2009. märtsis, mil aktsia kauples 5 dollari lähedal ja esimene raamat oli müügis olnud juba kuus kuud.

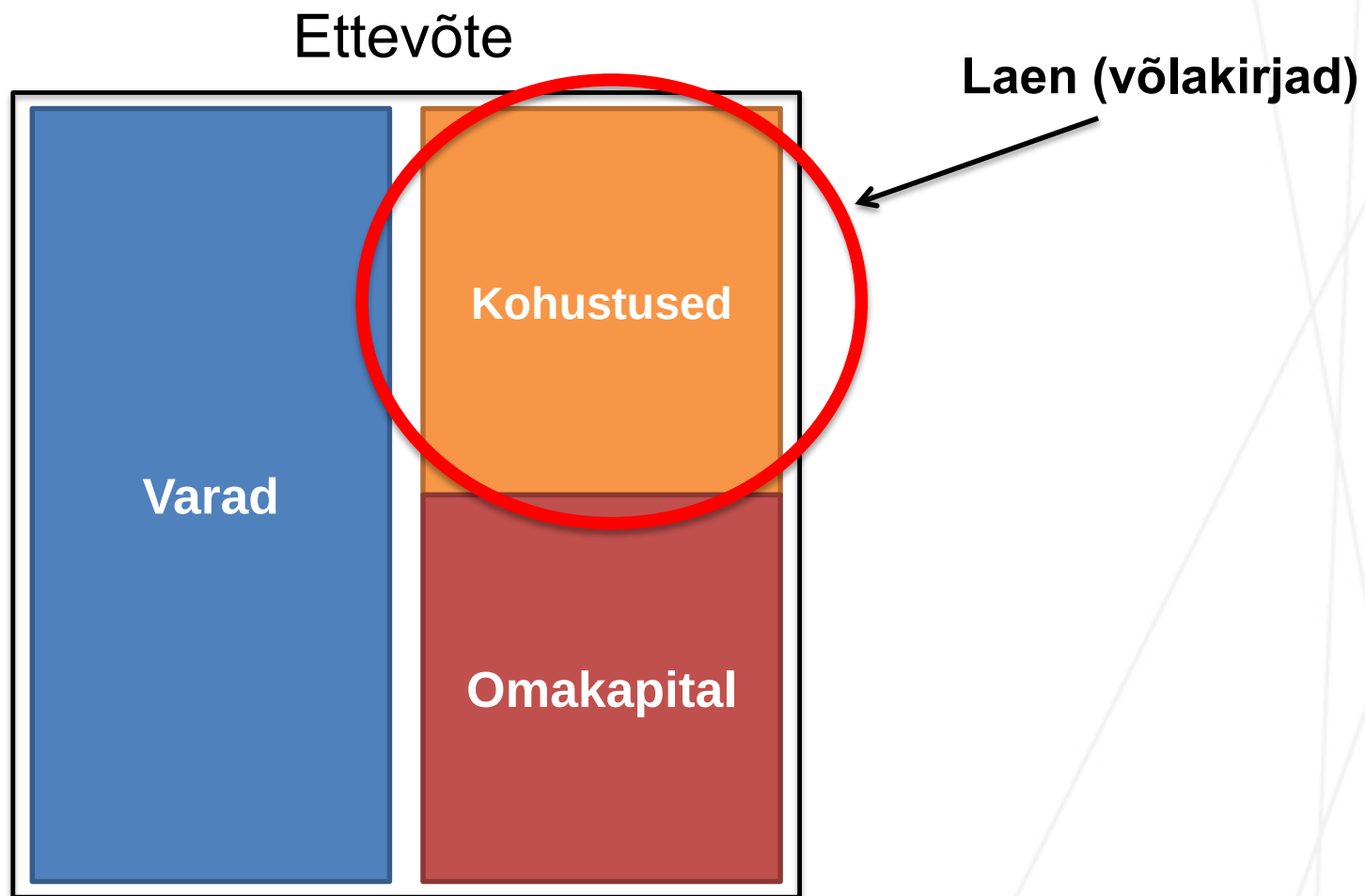
Esimese „Näljamängud“ filmi reklaamikampaaniaga alustati 2011.a sügisel, selleks ajaks olid kolm raamatut juba väljas ning osutunud väga populaarseks.

Võlakiri – Sinu portfelli selgroog

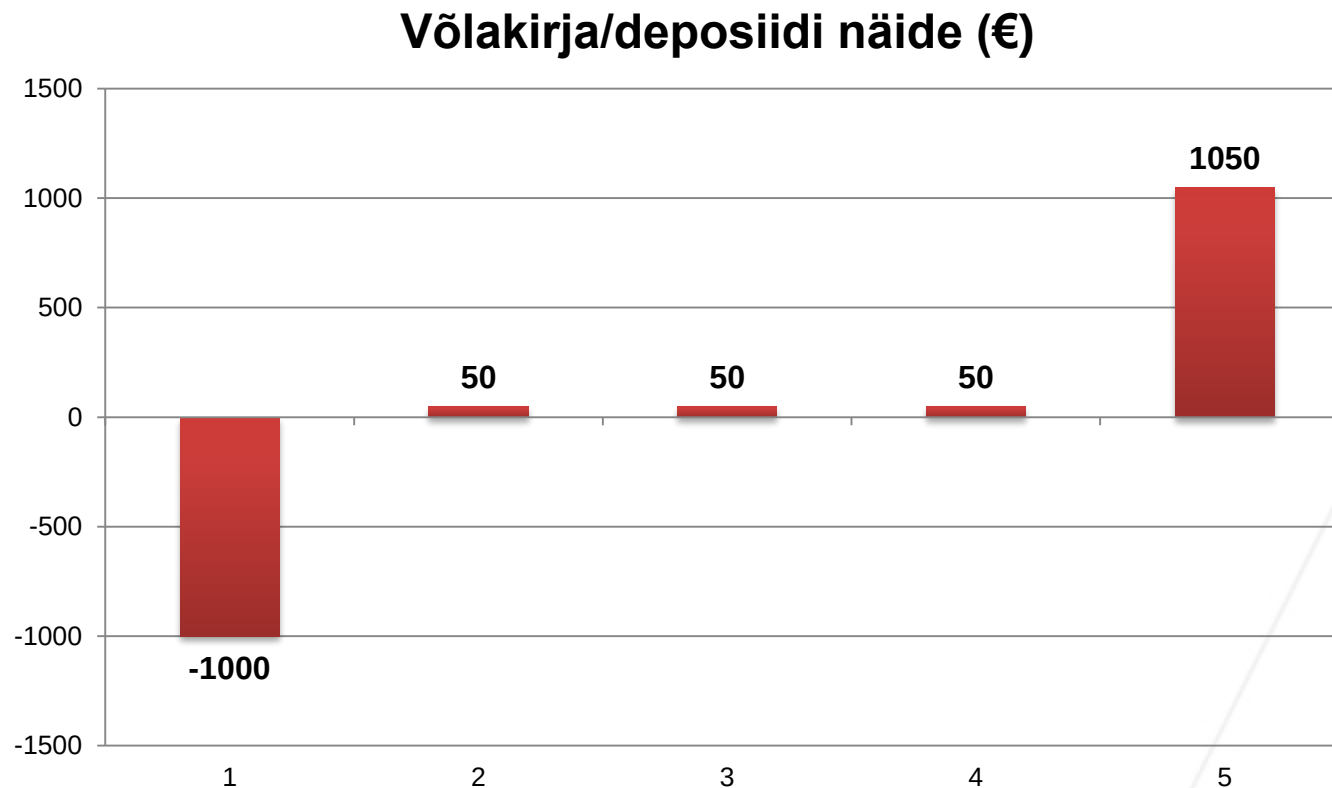

Investeeringimine ettevõttesse

Raha laenuks andmine

- Raha laenamine (deposiit, võlakirjad) – kindlaks määratud periood, fikseeritud intress. Turvalisem võrreldes osalusega investeringutega, kuid finantseesmärgid ei saa olla väga kõrged (tihti seotud raha kaitsmisega).

Eelista võlakirju kui...

- Soovid portfellis riske hajutada (võlakirjade hinnad liiguvad väiksemas korrelatsioonis paljude teiste varaklassidega)
- Plaanid lähiaastail teha suuremat ostu (raha kaotamise risk peaks olema väga väike aga soov saada vahepeal deposiidist kõrgemat tootlust)
- Panna säästud regulaarset sissetulekut teenima (näit pensionil olles).

Võlakirju on erinevaid

Riskitaset määravad krediidireitingud

AAA ja **AA** – kõrgekvaliteedilised võlakirjad (maksevõimetus alla 1%)

A ja **BBB** – investeerimisväärilised võlakirjad

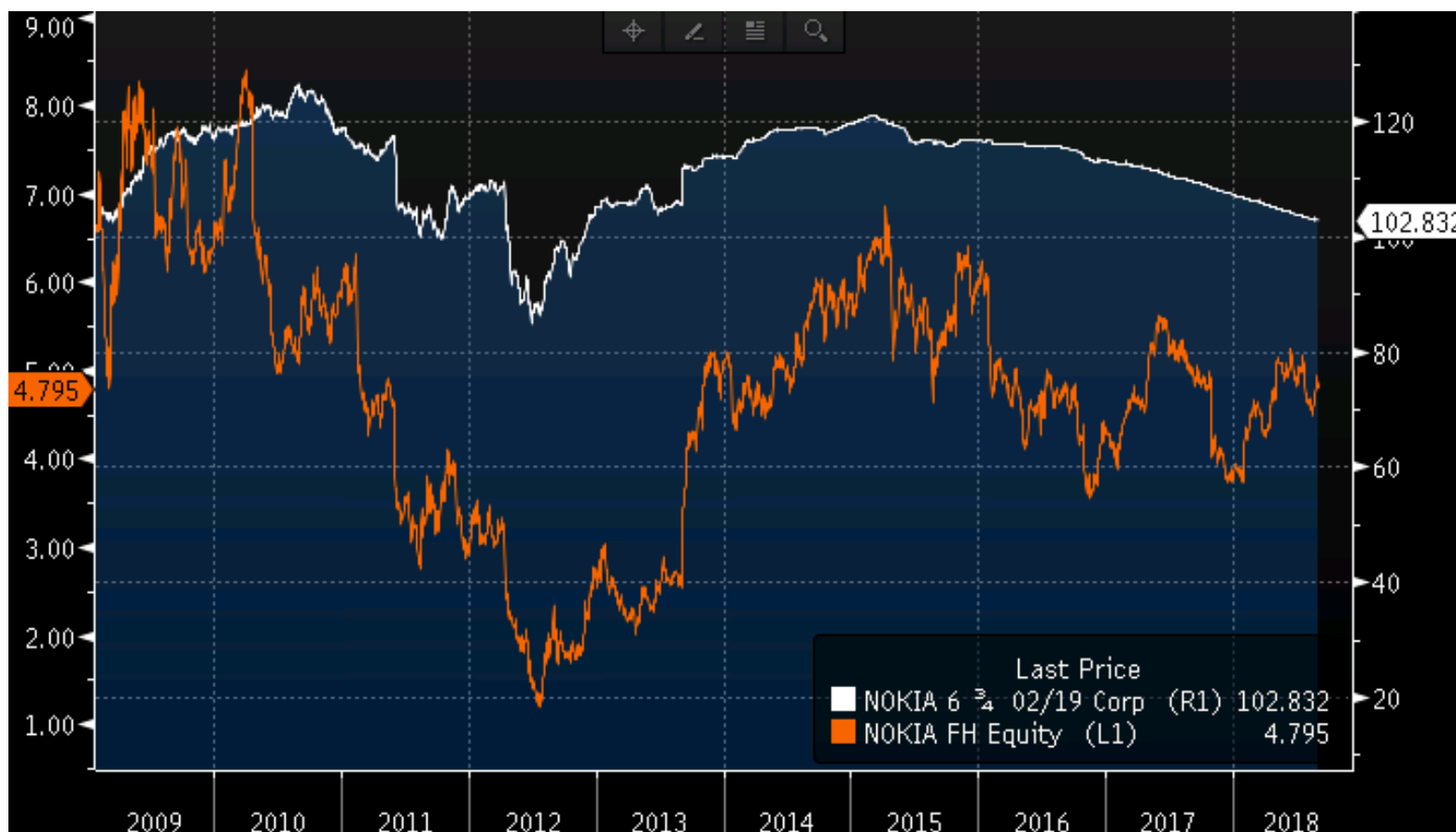
BB ja alla selle – rämps võlakirjad (meelitavad kõrgema intressiga)

Nokia 2019.a aeguv (10a) võlakirja hinnagraafik (BB reiting, 6,75% kupong)

Aktsia vs võlakiri

Nokia aktsia (oranž) ja 2019.a aeguva 10a võlakirja (valge) hinna muutused alates 29. jaanuar 2009 (%).

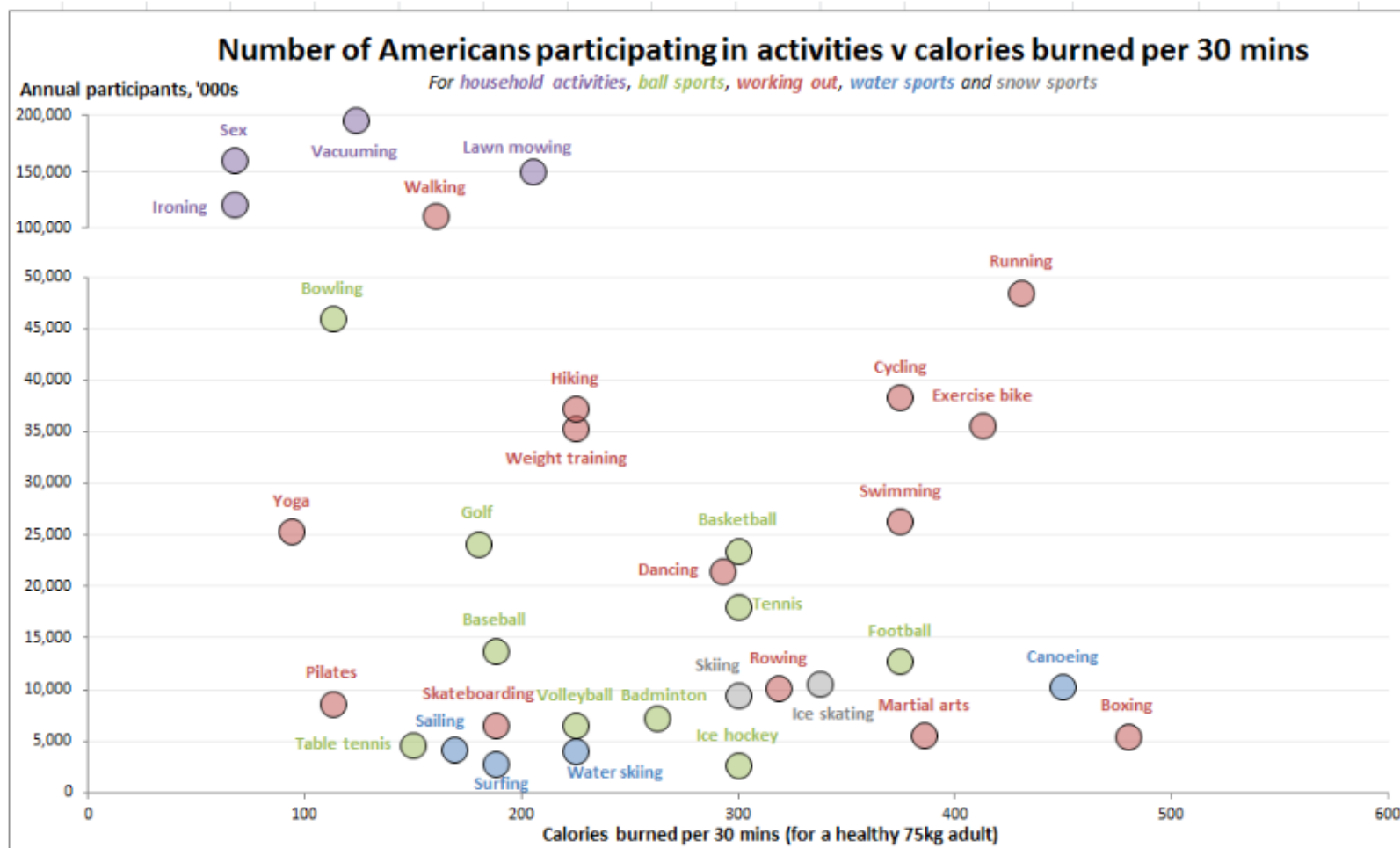

Fondid

Lihtsus töötab nii investeerimises kui ka tihti tavaelus kõige paremini

Jooksmine on üks odavamaid ja lihtsamaid viise, kuidas kaalu langetada, ennast füüsiliselt paremasse vormi saada ja regulaarse treenimise läbi vähendada südamehaiguste riski. Kuidas muuta investeerimine lihtsamaks?

Kuidas vältida üksikaktsia otsimise vajadust?

Exchange traded fund (ETF) ehk börsil kaubeldav fond (tuntud ka indeksaktsiana). Fondi investeringud on mõne indeksi alusel fikseeritud, pole tarvis fondijuhti või analüütikuid – juhtimisega seotud kulud madalad.

USA 100 suurima tehnoloogiaettevõttega ETF (sümbol: EXXT)

Iseloomult nagu fond

Nr	Ettevõte	Osakaal ETF-s
1	Apple	12,7%
2	Amazon.com	11,1%
3	Microsoft	9,8%
4	Alphabet Class C	4,8%
5	Facebook	4,8%
6	Alphabet Class A	4,2%
7	Intel	2,6%

Kaupleb nagu aktsia

Läbi börsil kaubeldava fondi pääseb ligi dividendimaksjatele...

Euroopa, Aasia ja Põhja-Ameerika 100 suurimat dividendimaksjat (iShares STOXX Global Select Dividend 100 UCITS ETF); dividendimäär 3,7%.

...erinevatele riikidele, sektoritele ja paljule muule

SPDR Dow Jones Global Real Estate UCITS ETF (SPYJ)

- hoiab üle 200 kinnisvarafirma aktsia 20 riigist (USA 59%)

- dividendimäär 2,6%

Traditsioonilised fondid (investeerimisotsuseid teeb fondijuht)

LHV Maailma Aktsiad Fond investeerib aktsiaturgudele üle maailma. Fondi portfelli on hajutatud nii arenenud turgude (nt Lääne-Euroopa, USA, Jaapan) kui ka arenevate turgude (nt Aasia, Lääne-Ameerika, Ida-Euroopa) vahel.

Geograafiline jaotus**

Euroopa (v.a Baltikum)	72.81%
Raha	7.55%
Baltikum	5.89%
Aasia	5.53%
USA	4.18%
Jaapan	4.05%

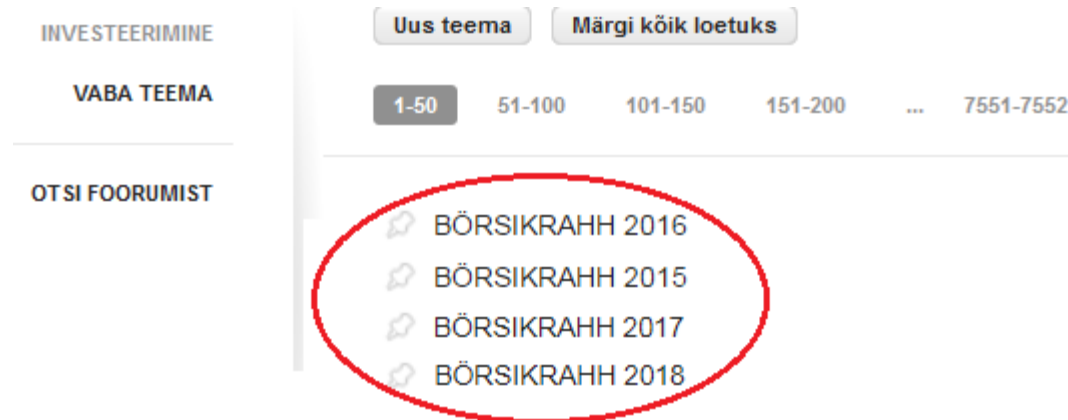
Väljalasketasu: 0%
Valitsemistasu: 2%
Tagasivõtmistasu: 1%

Aktsiaturg

Palju krahhikuulutajaid, kas ja keda uskuda?

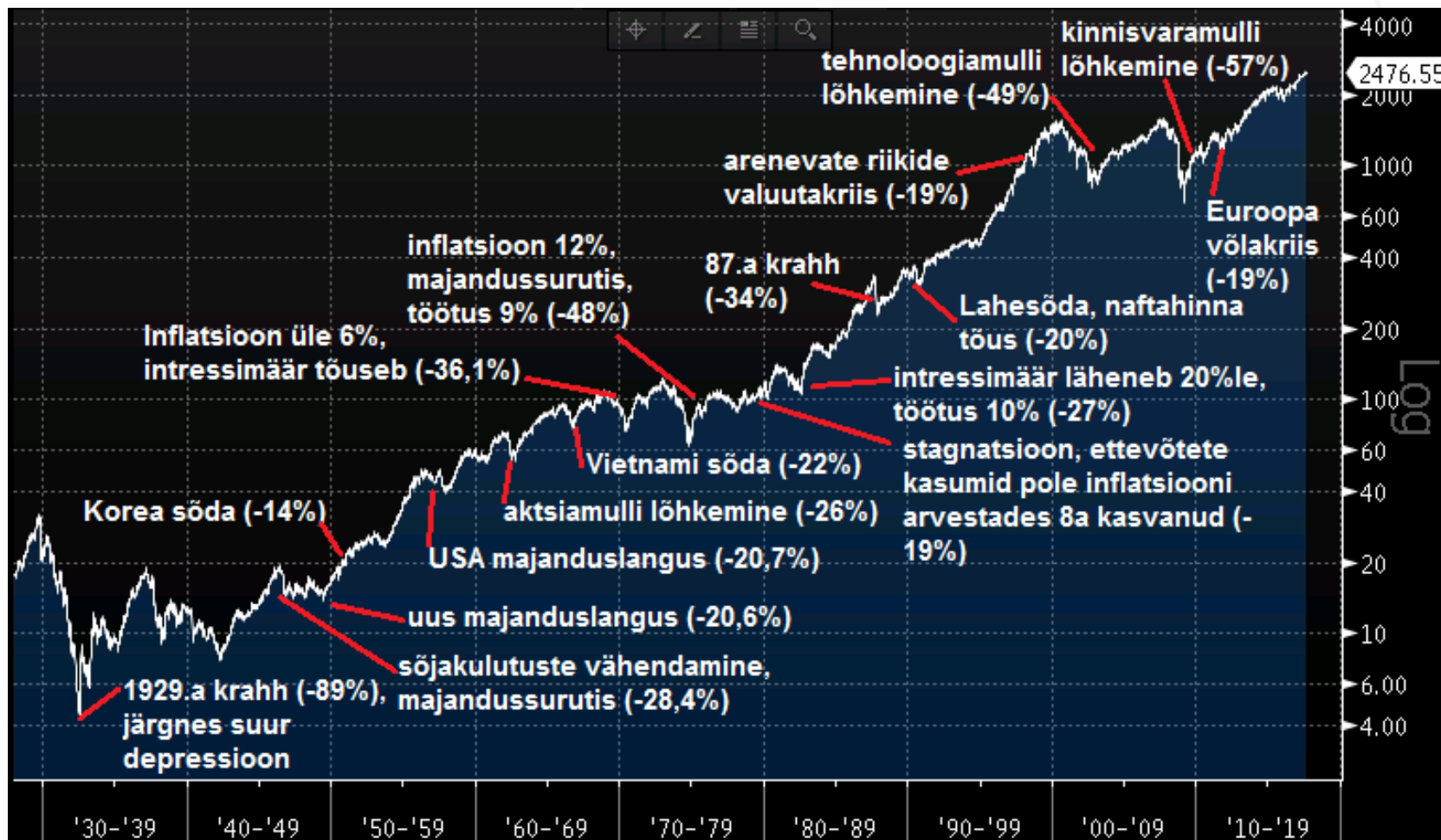

LHV foorumis alustati
BÖRSIKRAHHI teemaga
2014.a sügisel

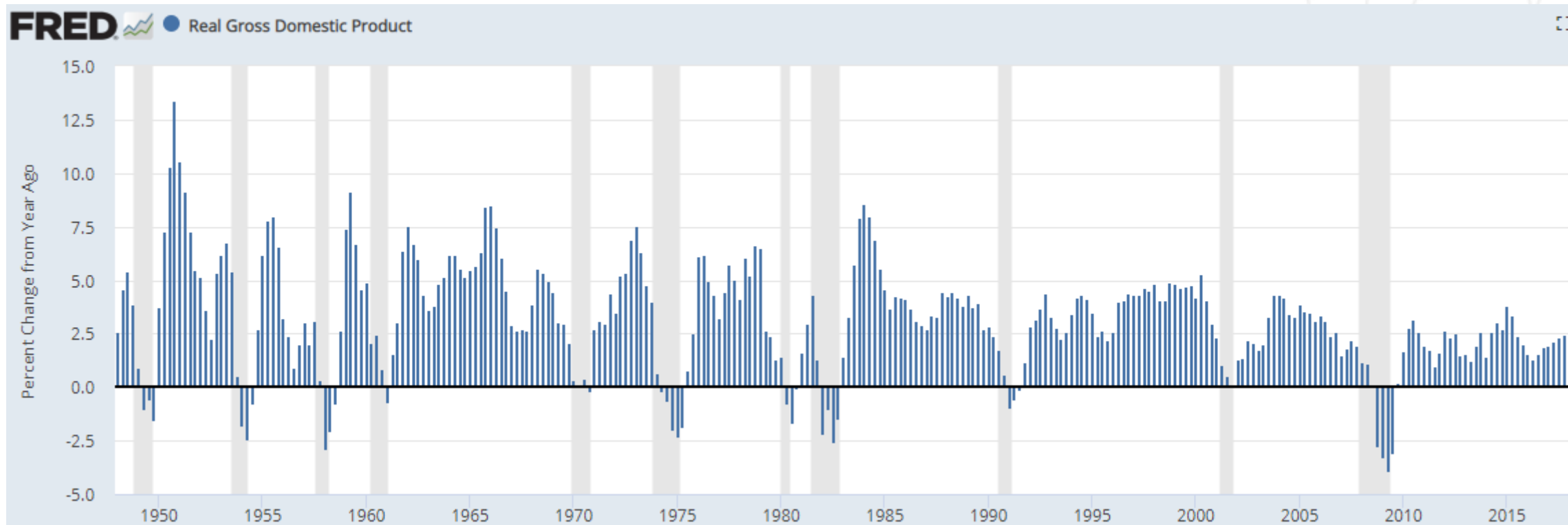
Krahhid ja korrektsioonid on aktsiaturul tavapärane nähtus, kuid pikaajaline trend on olnud ülespoole

S&P 500 indeks (USA 500 suurimat firmat) logaritmilisel

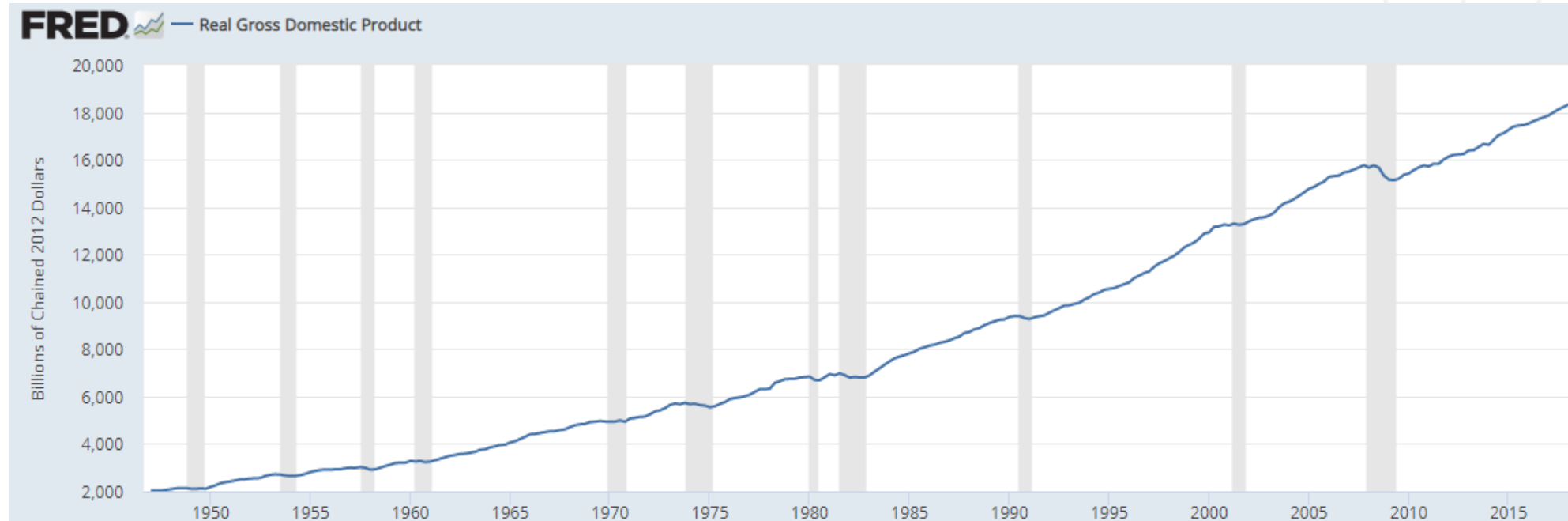
Majandus kõigub üles ja alla....

USA SKP aastane muutus (%)

...aga lühiajaliste komistuste järel on alati jätkanud liikumist ülesmäge. Miks?

USA reaalne sisemajanduse koguprodukt (miljardit dollarit)

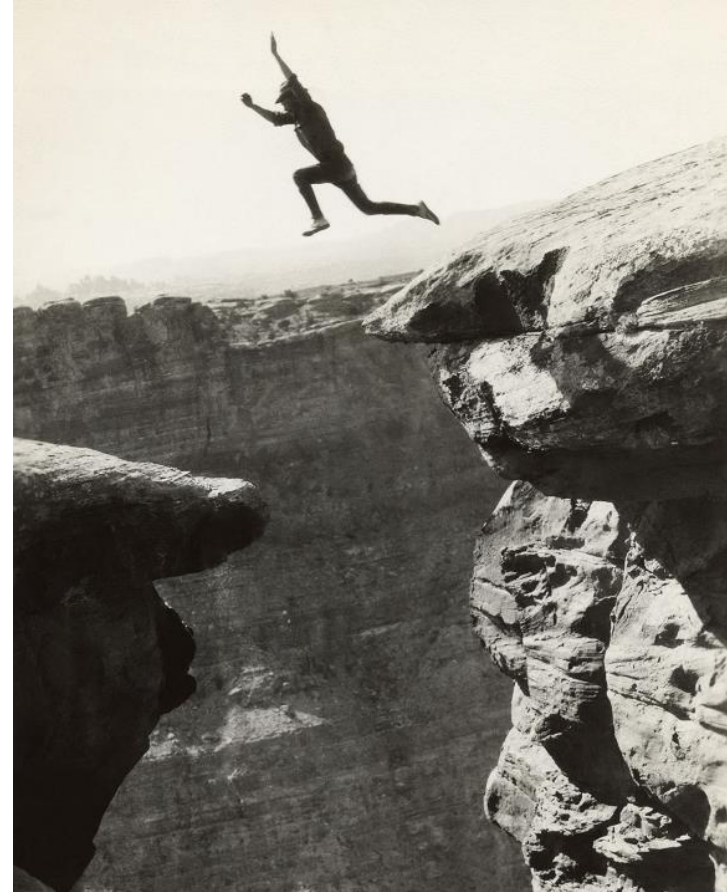
Warren Buffett, Charlie Munger: Every decade or so, dark clouds will fill the economic skies, and they will briefly rain gold. When downpours of that sort occur, it's imperative that we rush outdoors carrying washtubs, not teaspoons. And that we will do."

Portfell

Kuidas ise investeerides võimalikult vähe eksida?

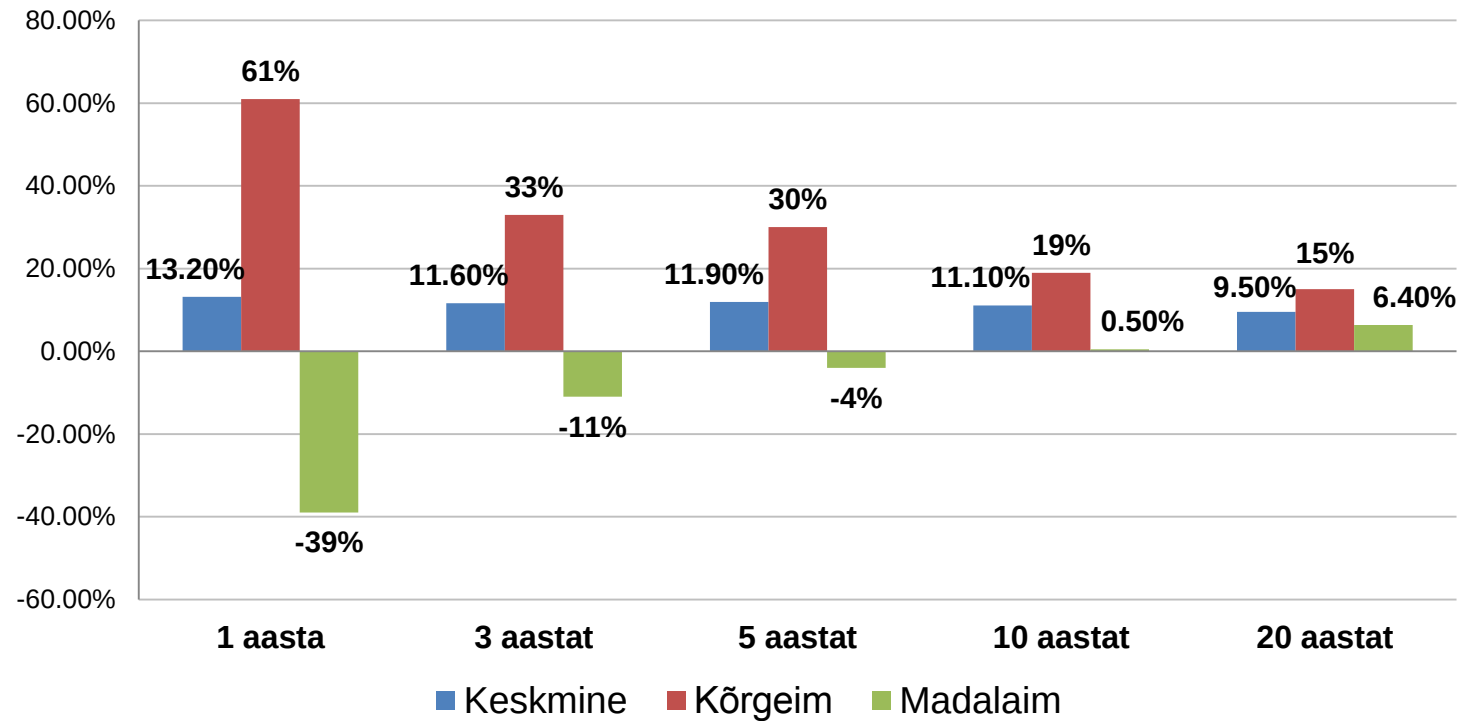
- Võimalikult pikk horisont
- Muuda investeerimine lihtsaks
- Riskide hajutamine -> kui osa raha on võlakirjades ning deposiidis, saab suuremate korrigeerimiste korral mängida allokatsiooni ümber riskantsematesse varadesse
- Ostude hajutamine ajas

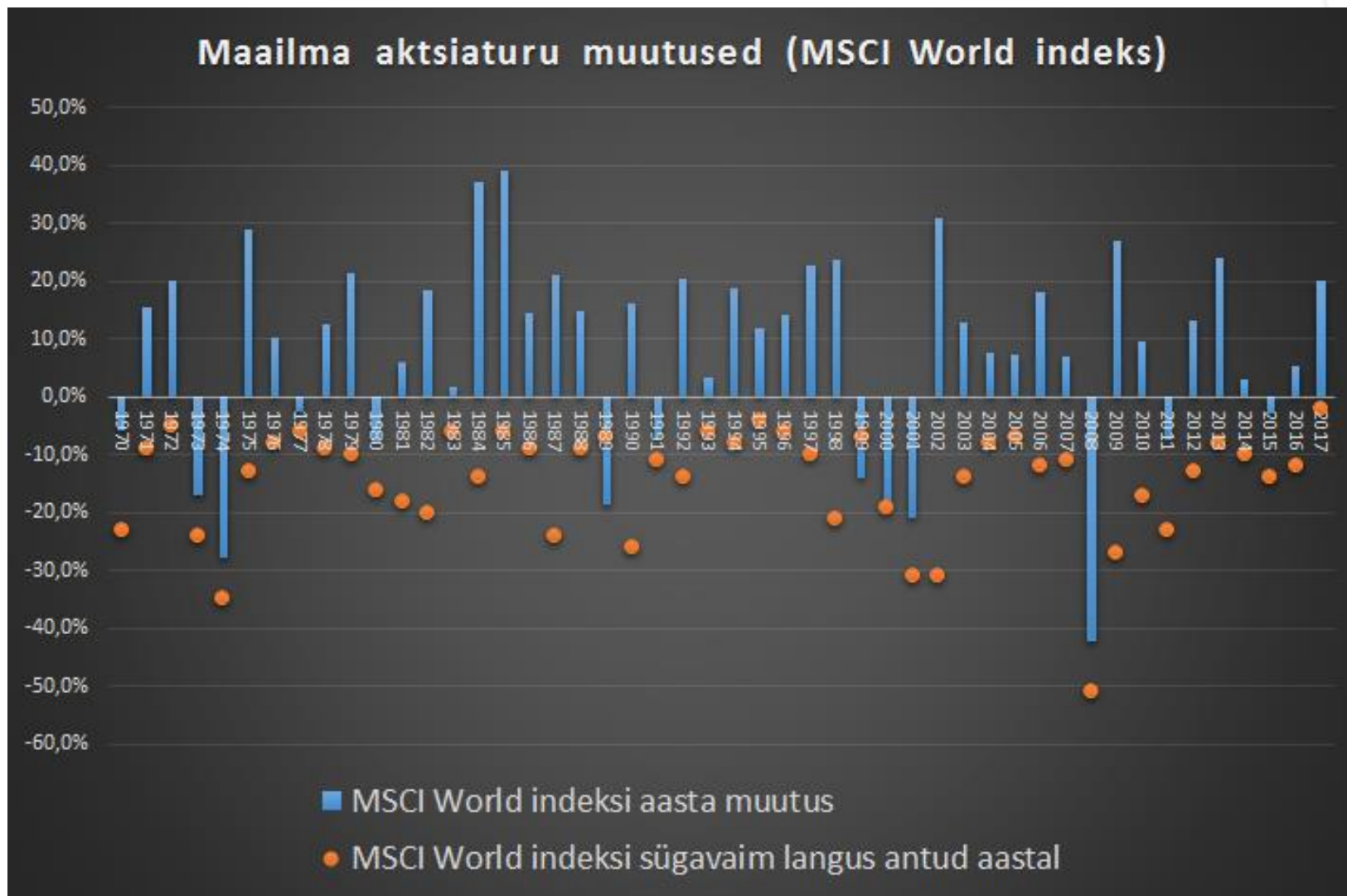
1. Aeg on investori sõber

“Investeerimine peaks olema nagu värvi kuivamise või muru kasvavamise vaatamine. Kui tahad põnevust, võta 800 dollarit ning mine Las Vegasesse” (Paul Samuelson)

S&P 500 indeksi ajalooline tootlus erinevatel hoidmisperioodidel

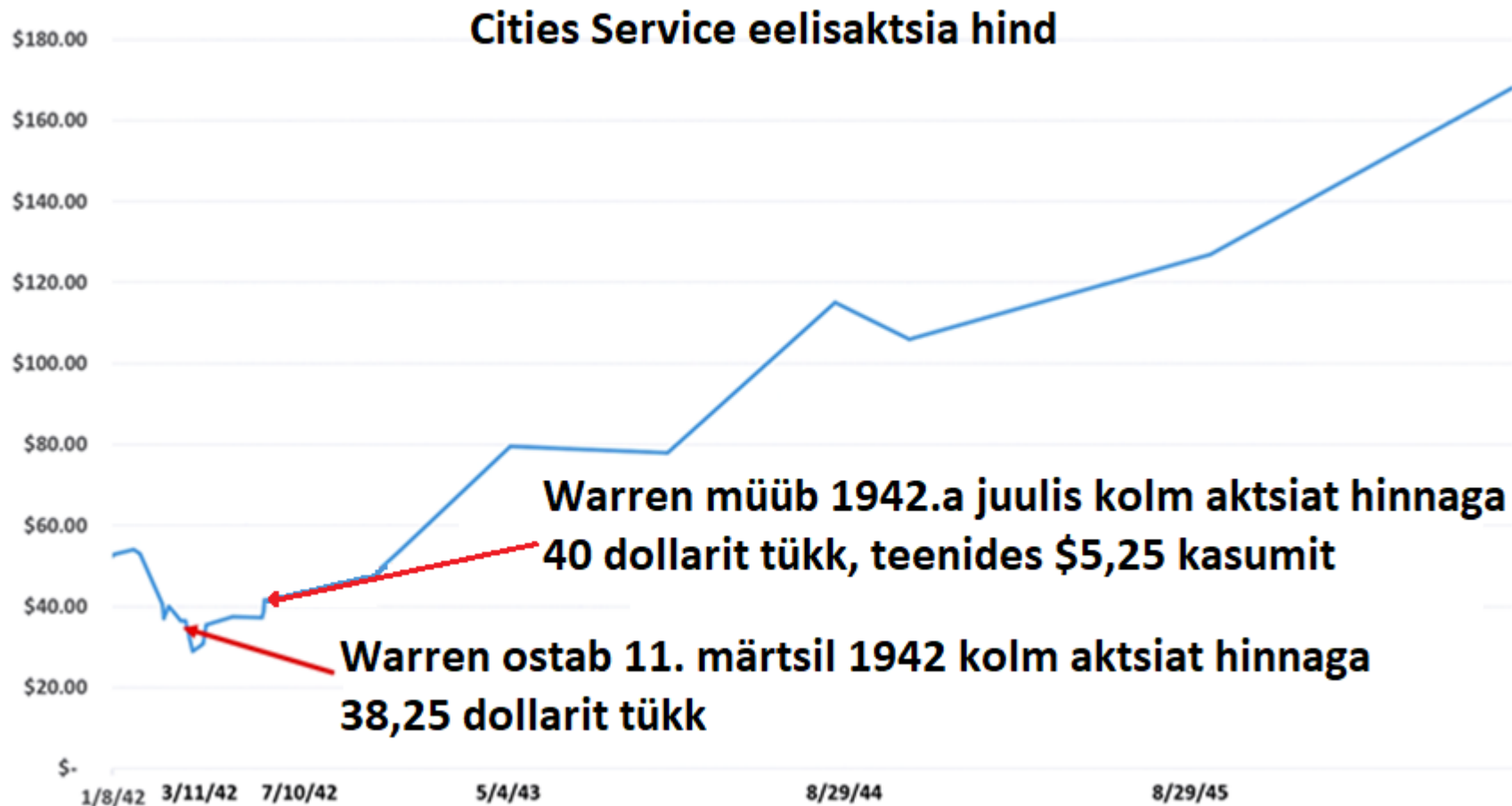
Globaalne aktsiaturg kukub aastasiseselt keskmiselt -14%

Warren Buffetti näide

Warren Buffetti näide

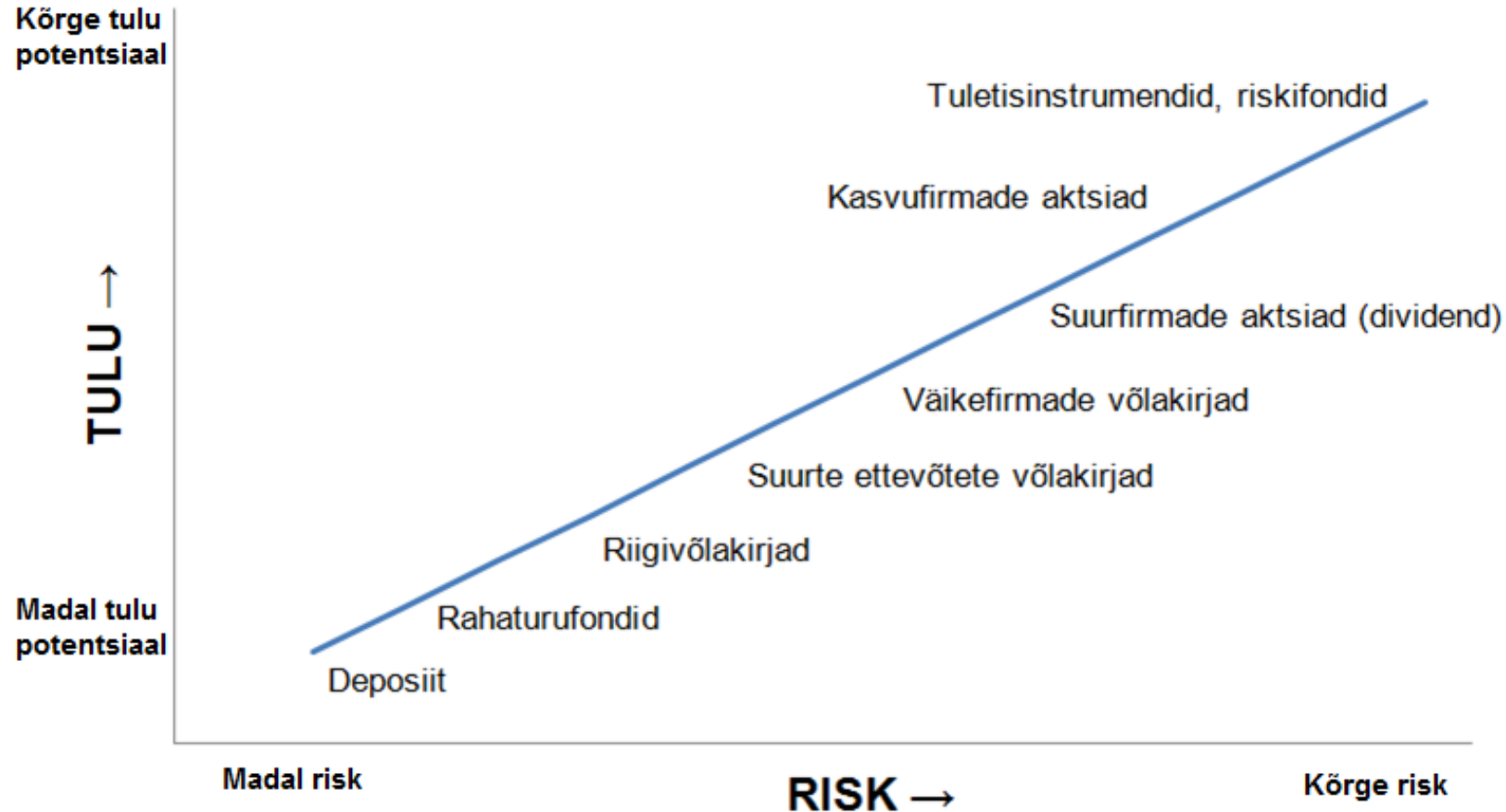

2. Ootuste ja riskide juhtimine

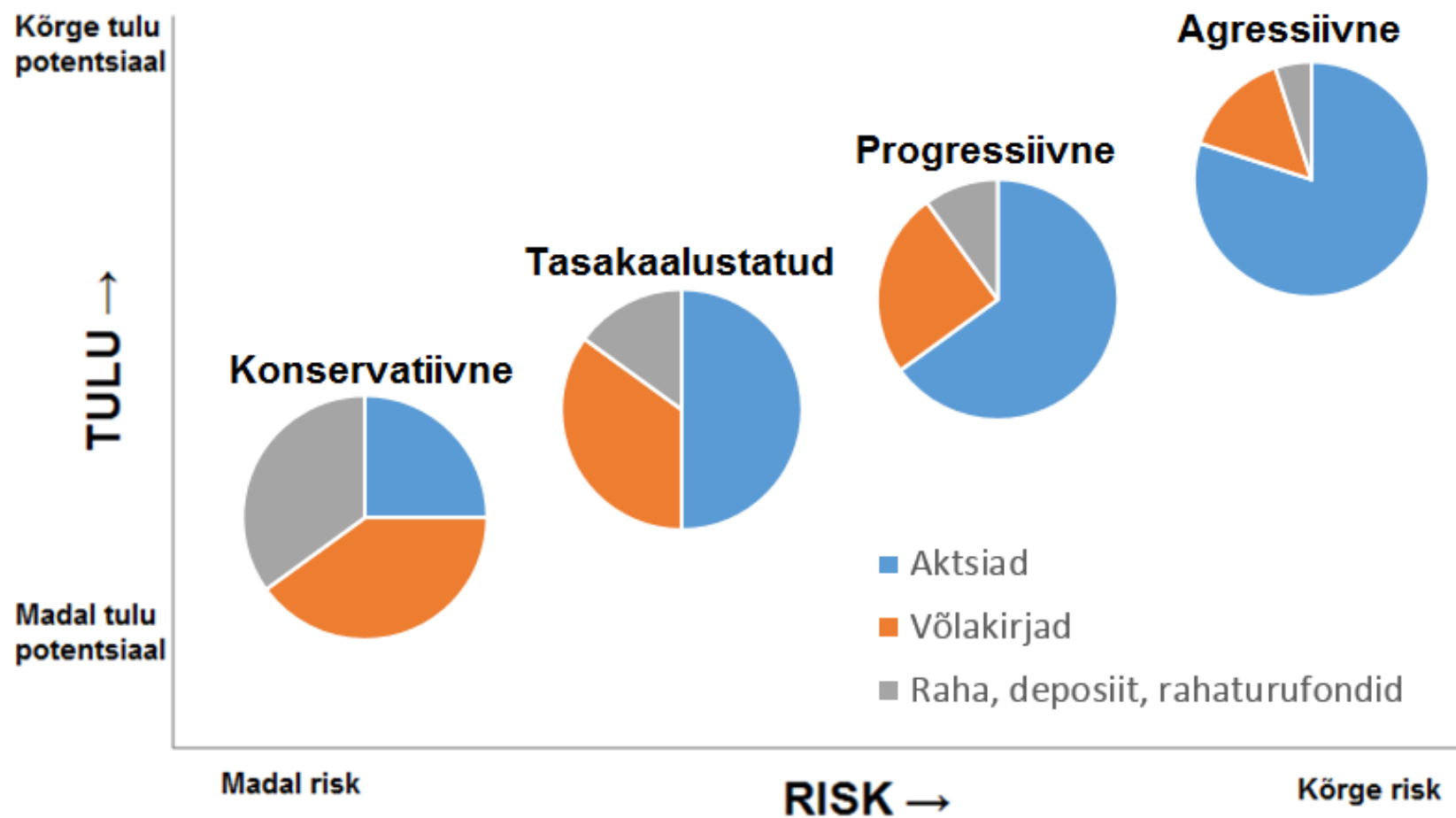
- Eesmärk/riskitaluvus
 - Kapitali kasvatamine vs kapitali säilitamine Riskitaluvuse test: http://pfp.missouri.edu/research_IRTA.html
- Ajahorisont
 - Kuni 1 aasta
 - Kuni 5 aastat
 - 5-10 aastat
 - Üle 10 aasta
- Kui palju aega oled valmis pühendama?
 - 24h ööpäevas ▶ näed unes aktsiaid ▶ oodatav tootlus kõrge
 - 8-16h päevas ▶ päevakaupleja ▶ oodatav tootlus kõrge
 - Paar tundi nädalas ▶ aktiivne investor ▶ üle keskmise tootlus
 - Paar korda aastas ▶ fondiinvestor ▶ keskmine tootlus

3. Gaas ei pea olema põhjas, saab ka turvalisemalt liigelda

3. Gaas ei pea olema põhjas, saab ka turvalisemalt liigelda

Miks on aktsiate kõrvale vaja turvalisemaid varaklasse?

S&P 500 Bear Markets Since WWII			
Peak	Trough	S&P 500	5 Year Treasuries
May 1946	Oct. 1946	-26.6%	0.4%
June 1948	June 1949	-20.6%	1.6%
July 1957	Oct. 1957	-20.7%	1.4%
Jan. 1962	June 1962	-26.4%	2.5%
Feb. 1966	Oct. 1966	-22.2%	1.3%
Nov. 1968	May 1970	-36.1%	8.6%
Jan. 1973	Oct. 1974	-48.2%	4.0%
Sept. 1976	Mar. 1978	-19.4%	7.6%
Nov. 1980	Aug. 1982	-27.1%	28.8%
July 1987	Dec. 1987	-33.5%	-1.8%
July 1990	Oct. 1990	-19.9%	1.8%
July 1998	Aug. 1998	-19.3%	3.0%
Mar. 2000	Oct. 2002	-49.1%	32.7%
Oct. 2007	Mar. 2009	-56.8%	15.0%
Apr. 2011	Oct. 2011	-19.4%	6.1%
Averages		-29.7%	7.5%

Kuidas raha erinevate varaklasside vahel jagada?

Üks võimalik orientiir

Lähenemine	Võlakirjade osakaal (%)	Aktsiate osakaal (%)
• Konservatiivne • Keskpärane • Agressiivne	= vanus = vanus - 10 = vanus - 20	= 100 - vanus = 110 - vanus = 120 - vanus

Näiteks: 30.a keskpärase riskitaluvusega investori portfelli:

aktsiate osakaal: $110 - 30 = 80\%$

võlakirjade osakaal: $30 - 10 = 20\%$

20a hiljem on muutunud konservatiivseks investoriks:

aktsiate osakaal: 50%,

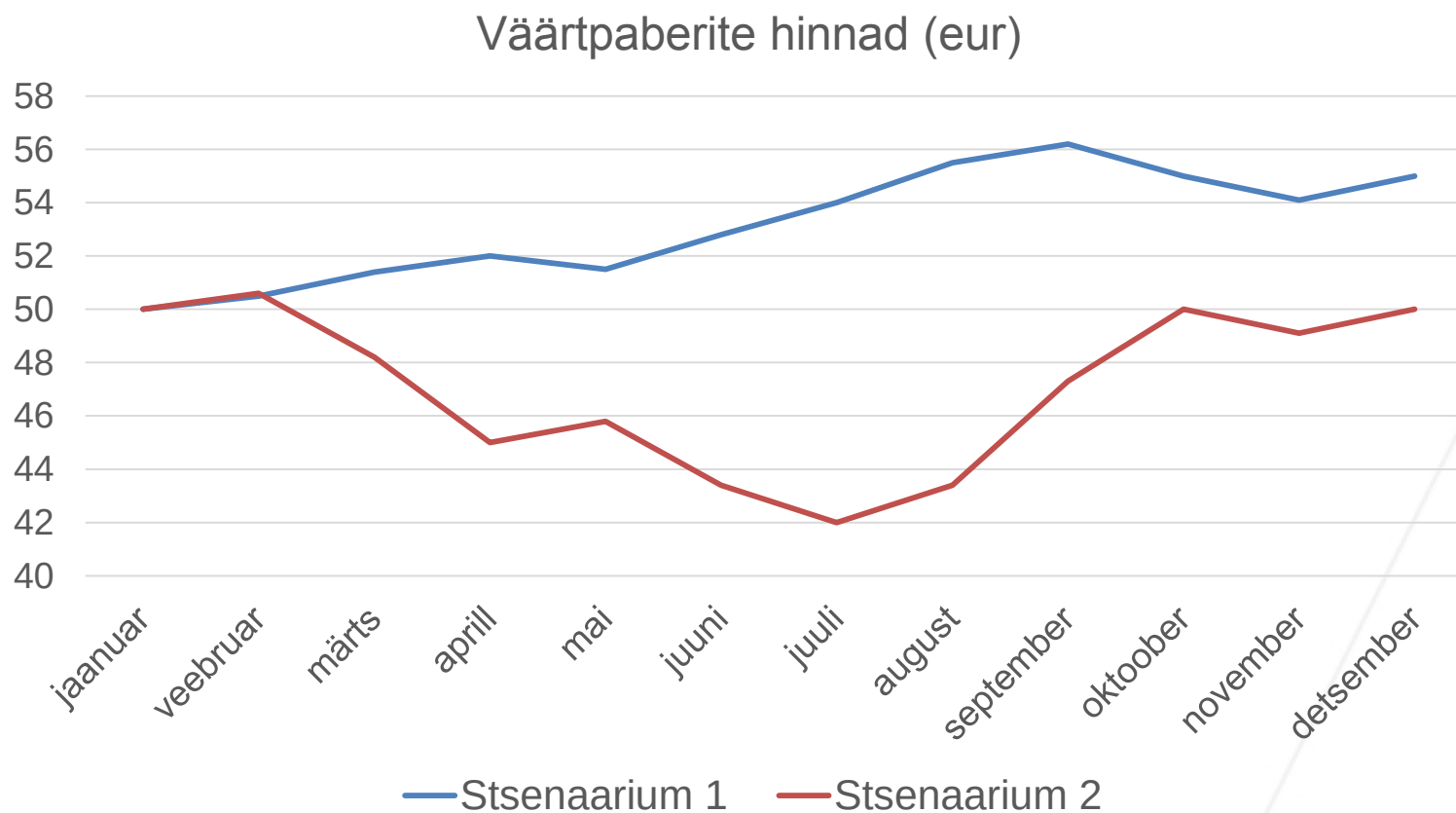
võlakirjade osakaal 50%

NB! Ära unusta vahepeal portfelli balanseerida!! (vaata ca kord aastas üle)

Võidukad aktsiad hüpnootiseerivad ära ning tahad lasta neil igavesti tõusta lasta, kuniks võid lõpuks üldse kogu kasumi kaotada

4. Investeeringute hajutamine ajas aitab aktsiaturu kõikumisest kasu lõigata

Kumb investeering toob lõpuks suuremat tulu, kui ostame väärtpaberit iga kvartali alguses 100 euro eest?

4. Investeeringute hajutamine ajas aitab aktsiaturu kõikumisest kasu lõigata

Investeermise periood	Stsenaarium 1, osaku hind	Stsenaarium 2, osaku hind
1. kvartal	50	50
2. kvartal	52	45
3. kvartal	54	42
4. kvartal	55	50
Kaalutud keskmine soetushind	52,68	46,49
Investeeringu tootlus (%)	4,41	7,54

5. Kuivtrenn võib päästa suurematest eksimustest

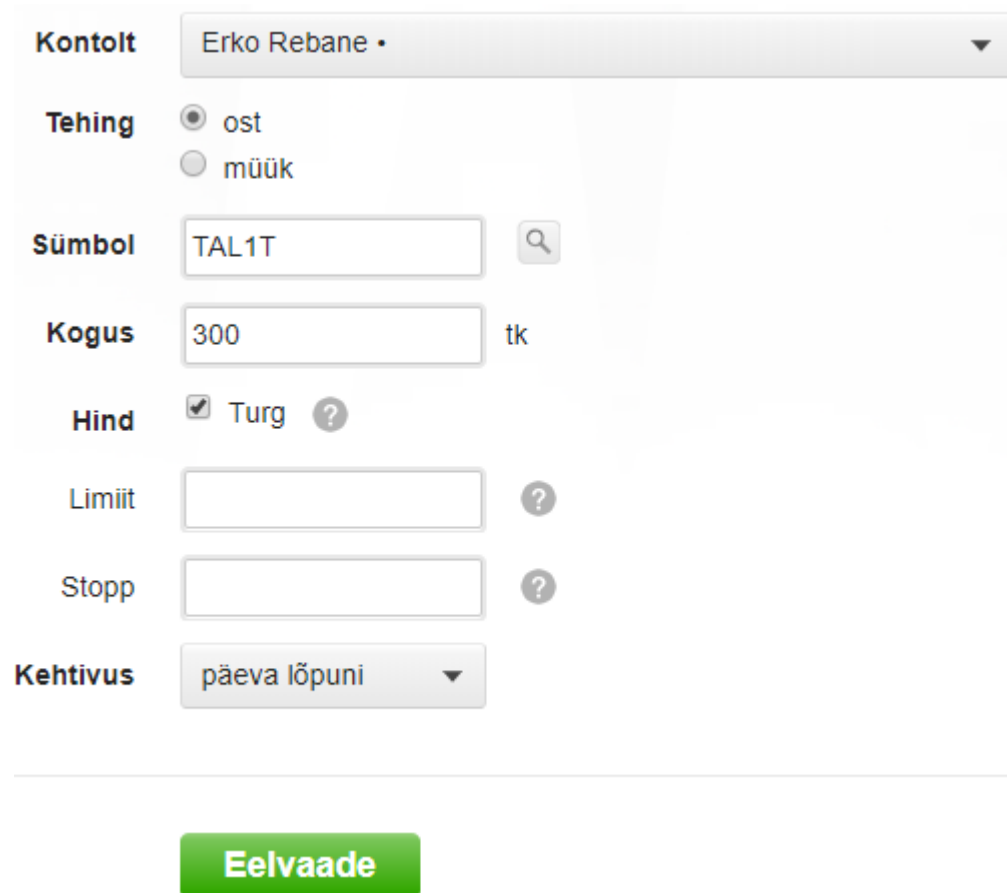
LHV virtuaalkonto imiteerib reaalselt olukorda börsidel. Hea võimalus õppida tehingute tegemise tehnilisi nüansse, jälgida milliseid tulemusi oleksid Sinu investeerimisideed andnud või koostada lihtsalt jälgimisnimekiri.

Aktsiad

SÜMBOL	KOGUS	SOETUSHIND	TURUHIND	MUUTUS	MUUTUS TÄNA	KASUM	TURUVÄÄRTUS	OSAKAAL
uus								
RNO ▼	40	16.26	73.40	351.41%	-0.98%	2 285.60	2 936.00	0.14%
AAPL ▼	7294	8.30	227.54	2642.59%	1.10%	1 372 553.31	1 424 492.97	67.40%
EBAY ▼	1000	30.00	34.60	15.33%	-0.60%	3 948.16	29 697.02	1.41%
MNST ▼	8000	5.29	60.95	1052.38%	0.23%	382 188.22	418 504.85	19.80%
TOMO ▼	2000	14.49	4.35	-69.98%	0.00%	-17 406.23	7 467.17	0.35%
				1249.61%		1 743 569.06 EUR	1 883 098.01 EUR	89.09%

5. Kuivtrenn võib päästa suurematest eksimustest

Väärtpaberite ostmine ja müümine virtuaalses keskkonnas on identne tehingute tegemisega reaalsel kontol

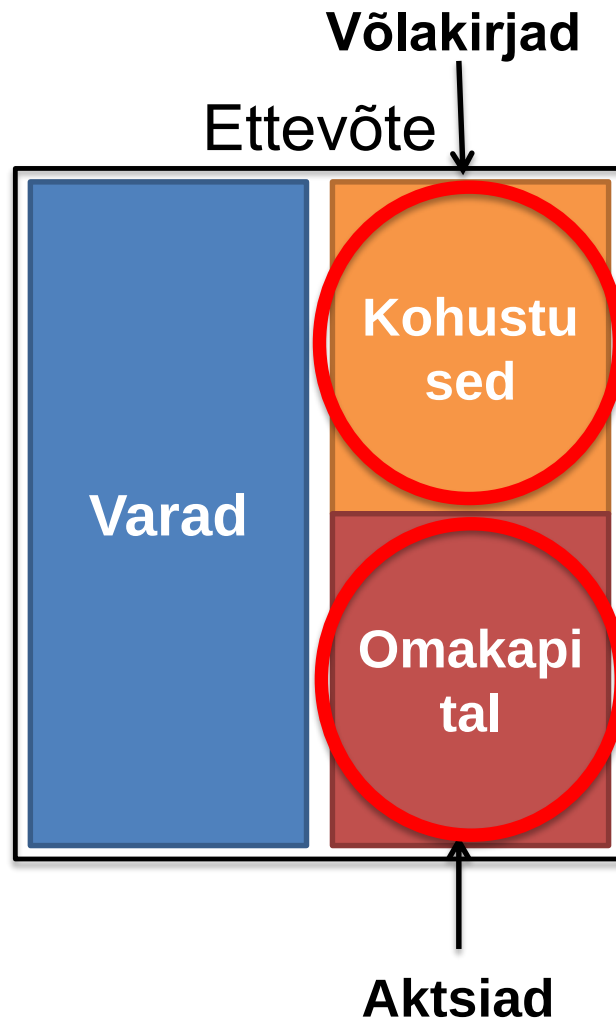

The screenshot displays a trading interface with the following fields and options:

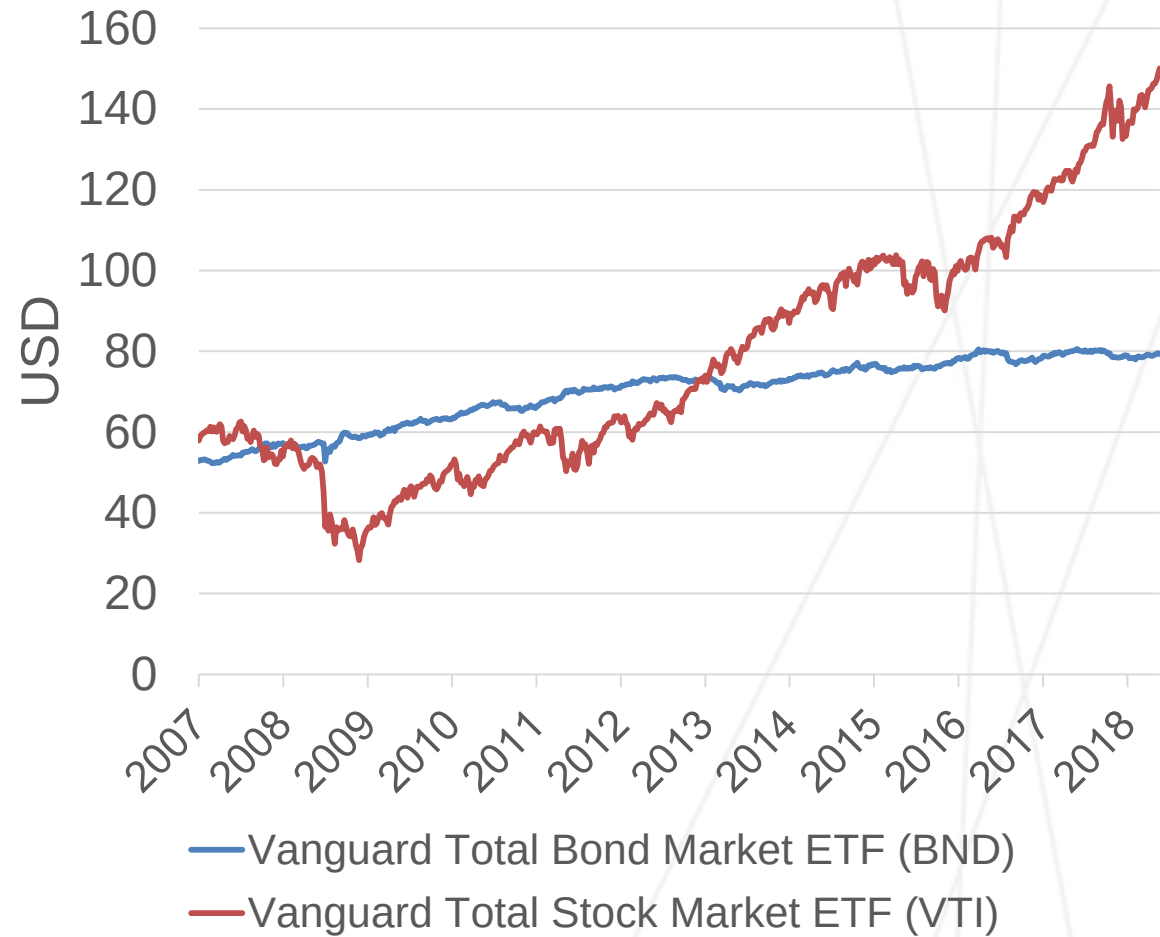
- Kontolt**: A dropdown menu showing "Erko Rebane" with a downward arrow.
- Tehing**: Two radio buttons, "ost" (selected) and "müük".
- Sümbol**: A text input field containing "TAL1T" and a search icon.
- Kogus**: A text input field containing "300" and the unit "tk".
- Hind**: A checkbox labeled "Turg" which is checked, followed by a question mark icon.
- Limiid**: A text input field with a question mark icon.
- Stopp**: A text input field with a question mark icon.
- Kehtivus**: A dropdown menu showing "päeva lõpuni" with a downward arrow.

At the bottom of the form is a green button labeled "Eelvaade".

Kokkuvõtteks

Kahe varaklassi lugu

Kokkuvõtteks

Edukat raha kasvatamist
soodustavad:

- Eeltöö ning kuivtrenn
- Eesmärkide püstitamine
- Pikk investeerimisperiood
- Riskide hajutamine
- Distsipliin

WARREN BUFFETTI AJAJOON
@WISDOMTOGROW

VANUS 11	VANUS 30	VANUS 56	VANUS 78
OSTAB ESIMESED AKTSIAD	SAAB MILJONÄRIKS	SAAB MILJARDÄR- IKS	MAAILMA RIKKAIM INIMENE
			

Seminaride kava

Tallinn, toimumiskoht LHV Tallinna kliendikontor, kell 17.30

[18.09 Kuidas alustada väikeste summadega?](#) Marten Raudsepp, erandina Radissoni konverentsikeskuses 18.00

[02.10 Kuidas kaubelda USA turgudel?](#) Nelli Janson

[09.10 Kuidas investeerida Balti turgudel?](#) Gert Siniloo

[16.10 Kauplemisplatvorm LHV Trader](#) Nelli Janson

[17.10 Торговая платформа LHV Trader](#) Alexander Grigoriev

[24.10 Võimaluste avardamine börsil kaubeldavate fondidega](#) Erko Rebane

[30.10 Analüüsi alused – kuidas valida aktsiaid?](#) Allan Gaidunko

[06.11 Kuidas saavutada head pikaajalist tootlust? LHV Portfelliholduse kogemus](#) Mikk Taras, Kaius Kiivramees

[21.11 Основы инвестирования](#) Аллан Гайдунко

Tartu, toimumiskoht Dorpati konverentsikeskus, kell 17.30

[12.09 Investeerimise ABC](#) Erko Rebane

[19.09 Kuidas alustada väikeste summadega?](#) Marten Raudsepp

[03.10 Kuidas investeerida Balti turgudel?](#) Gert Siniloo

[31.10 Analüüsi alused – kuidas valida aktsiaid?](#) Allan Gaidunko

[13.11 Investor kohtub: Tallink Grupp](#) Veiko Haavapuu

WWW: **fp.lhv.ee**
Facebook: **LHV finantsportaal**

Aitäh! Küsimusi?

Erko Rebane
Analüütik

erko.rebane@lhv.ee

T 6 802 612